

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАІН України
Директор інституту
Засенко В.В.

“18” травня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціальна психолого-педагогічна діагностика

у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія, у галузі 01 Освіта / Педагогіка –
016 Спеціальна освіта
відділ аспірантури і докторантури

2020 – 2021 навчальний рік

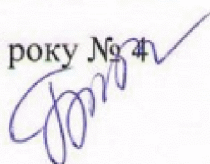
Робоча програма «**Спеціальна психолого-педагогічна діагностика**»
для здобувачів доктора філософії за напрямом підготовки у галузі знань 05
Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія, у галузі 01
Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта 11 с.

Розробники: Бабяк Ольга Олексіївна, кандидат психологічних наук, завідувач
відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами
Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН
України.

Робочу програму схвалено на засіданні відділу психолого-педагогічного
супроводу дітей з особливими потребами

Протокол від "23" квітня 2020 року № 4

Завідувач відділу

канд. психол. н. Бабяк О.О.

Схвалено вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені
Миколи Ярмаченка НАПН України за напрямом підготовки (спеціальністю)
у галузі знань 05 **Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія,**
у галузі 01 Освіта / Педагогіка – 016 Спеціальна освіта
Протокол від " 14 " травня 2020 року № 4

"18" травня 2020 року

Голова вченої ради Засенко В.В.

Бабяк О.О., Інститут
спеціальної педагогіки і
психології імені Миколи
Ярмаченка НАПН України,
2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки 01 Освіта / Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрями підготовки 053 Психологія 016 Спеціальна освіта		
Модулів – 2	Спеціальність: Психологія Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		другий	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 16 самостійної роботи студента – 44	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	Лекції	
		10 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	10 год.
		Вид контролю:	
	залік	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – викладання навчальної дисципліни «Спеціальна психолого-педагогічна діагностика» є: опанування основними уявленнями про сучасний підхід до

психолого-педагогічної діагностики дітей від 0 до 18 років з проблемами в розвитку, ознайомити з теоретичними і практичними аспектами діяльності психолога.

Завдання навчальної дисципліни є наступними:

- вивчення науково-методичних основ психолого-педагогічної діагностики;
- актуалізувати теоретичні і практичні знання здобувачів з області загальної, дитячої, спеціальної психології і показати можливості реалізації цих знань в межах психолого-педагогічної діагностики дітей з особливими освітніми потребами;
- ознайомити здобувачів з конкретним змістом роботи психолога, методами і методиками психолого-педагогічної діагностики;
- надати можливість здобувачам практично засвоїти навички психолого-педагогічної діагностики дітей з особливими освітніми потребами, диференційної діагностики схожих станів
- ознайомлення з нормативно-правовими документами ІРЦ

Здобувачі повинні знати:

- завдання та структуру роботи психологічної служби;
- специфіку проведення диференційної діагностики;
- нормативні вимоги до проведення психодіагностичної процедури;
- сучасні вимоги до оформлення протоколу психолого-педагогічного вивчення дитини в умовах ІРЦ;
- вимоги до заключення та рекомендацій ІРЦ;
- уявлення про норму та критеріях відхиленого розвитку;
- про особливості психолого-педагогічного розвитку дітей різного віку;
- види порушень розвитку.

вміти:

- заповнювати документацію;
- складати психолого-педагогічні характеристики як на дітей дошкільного, так і шкільного віку;
- володіти базовими методиками психолого-педагогічного вивчення дітей;
- на основі психолого-педагогічного вивчення дітей визначати освітній маршрут дитині;
- вміти вибирати методи і методики, які відповідають віку та психічному розвитку дитини;
- складати психолого-педагогічний висновок.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, задачі, принципи та проблеми психолого-педагогічної діагностики.

Тема 1. *Предмет, задачі. Теоретико-методологічне підґрунтя психолого-педагогічної діагностики.*

Психодіагностика як дисципліна, яка розробляє методологію виявлення і вивчення індивідуально-психологічних (психофізичних) особливостей людини. Значення предмету для корекційного педагога. Значення психодіагностики порушень розвитку в визначенні освітнього маршруту та забезпеченні індивідуального психолого-педагогічного супроводу дитини. Етапи діагностики. Задачі кожного етапу.

Сучасні уявлення про порушення психологічного розвитку дитини. Характеристика принципів психолого-педагогічної діагностики. Історія психолого-педагогічної діагностики.

Тема 2. *Комплексна психолого-педагогічна діагностика.*

Принципи психолого-педагогічної діагностики. Комплексне психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями розвитку. Медична діагностика. Психологічне вивчення. Методи та методики. Мета та задачі, методи педагогічного вивчення. Логопедичне вивчення.

Тема 3. *Диференційна діагностика.*

Поняття «схожі стани». Задачі диференційної діагностики. Відмежування розумової відсталості від схожих станів - найважливіша задача диференційної діагностики.

Значення диференційної діагностики для комплектування спеціальних освітніх закладів та організації корекційно-розвиткової роботи при інклюзивному навчанні в умовах загальноосвітнього простору.

Психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями інтелектуального, сенсорного, емоційно-вольового розвитку та зі складними порушеннями: а) з порушеннями слуху; б) з порушеннями зору. Стандартизовані діагностичні методики адаптовані для роботи з дітьми, що мають порушення зору; в) з порушеннями ОРА; г) з РДА); д) зі складними порушеннями розвитку.

Психолого-педагогічні висновки. Рекомендації

Тема 4. *Особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з порушеннями розвитку різного віку.*

Першого року життя. Раннього віку. Дошкільного віку. Молодших школярів. Підлітків

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічна діагностика в діяльності психолога.

Тема 5 *Організація і зміст роботи психолога.*

ІРЦ як державний корекційний заклад в системі спеціалізованої допомоги дітям, які мають порушення в психофізичному розвитку, а також проблеми в спілкуванні, поведінці. Задачі ІРЦ: виявлення і психолого-педагогічне

вивчення дітей з проблемами психофізичного розвитку, діагностико-консультативне вивчення дітей, облік таких дітей, надання індивідуальної корекційно-розвивальної допомоги, визначення освітнього маршруту, психолого-педагогічна підтримка сім'ї в межах діяльності.

Функції ІРЦ. Структура і зміст роботи ІРЦ. Документація ІРЦ. Підготовка документації для представлення дитини на ІРЦ.

Тема 6 *Значення психолого-педагогічної діагностики в супроводі дітей з особливими освітніми потребами.*

Служби супроводу. Мета та задачі ІРЦ. Організація роботи ІРЦ. Служби супроводу в системі спеціальної освіти. Організація служби супроводу в загальноосвітньому просторі. Індивідуальний супровід. Нормативні документи.

Тема 7. *Професійна компетентність членів ІРЦ. Загальна та професійна культура педагога.*

Командний стиль роботи ІРЦ. Етика. Загальна та професійна культура педагога. Професійно-педагогічна культура. Методична культура. Культура педагогічного спілкування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						заочна форма					
	Усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	Залік	Екзамен		л	п	с	залік	екзамен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Предмет, задачі, принципи та проблеми психолого-педагогічної діагностики.												
Тема 1-2. Предмет, задачі. Теоретико-методологічне підтринтя психолого-педагогічної діагностики. Комплексна психолого-педагогічна діагностика.	3	2	2		1		5	2	2		1	

Тема 3-4. <i>Диференційована діагностика. Особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з порушеннями розвитку різного</i>	8	4	2				4	2	2			
Разом за змістовим модулем 1	11	6	4		1		5	4	4		1	
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічна діагностика в діяльності психолога.												
Тема 5-6-7. <i>Організація і зміст роботи психолога. Значення психолого-педагогічної діагностики в супроводі дітей з особливими освітніми потребами. Професійна компетентність членів ІРЦ. Загальна та професійна культура педагога.</i>	6	4	2				4	2	2			

Разом за змістовим модулем 2	6	4	2				4	2	2			
Усього годин	17	10	6		1		13	6	6		1	

6. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення мети, завдань, предмета, об'єкта психолого-педагогічної діагностики. Комплексне психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями розвитку.	2
2	Психолого-педагогічні висновки. Рекомендації	2
3	Підготовка документації для представлення дитини на ІРЦ.	1
4	Організація служби супроводу в загальноосвітньому просторі. Індивідуальний супровід. Нормативні документи.	1

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включають: виконання контрольної роботи по темі «Комплексне психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями розвитку» здобувачів.

8. Методи навчання

У процесі викладання використовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький.

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

– методи письмового контролю: письмові роботи контрольні, письмовий проект, тестовий контроль.

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Методи контролю

Поточний контроль

Оцінювання ступеню активності аспірантів та якості їх виступів з доповідями та коментарів при проведенні дискусій на практичних заняттях.

Оцінювання індивідуальних завдань.

Перевірка індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль (залік).

Перевірка розуміння аспірантами теоретичних та практичних завдань в цілому, здатність творчо використовувати накопичені знання та вміння.

10. Розподіл балів, які отримує здобувач доктора філософії

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	20	100
T1	T2	T3		
20	20	20		

T1, T2 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	Добре	
75-81		
69-74		
60-68	Задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Робоча навчальна програма. Мультимедійні презентації до курсу. Плани практичних занять. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії.

12. Рекомендована література

Базова

1. Венгер А. А., Выгодская Г. Л., Леонард Э. И. Отбор детей в специальные дошкольные учреждения. Электронный ресурс.- [Режим доступа] .- http://pedlib.ru/Books/1/0181/1_0181—1.shtml
2. Забрамная Отбор умственно отсталых детей в специальные учреждения: Учеб. пособие для студентов дефектол. фак. пед. ин- тов. –М.: Просвещение, 1988. -96 с.
3. Забрамная С. Д, Левченко И. Ю. Психолого-педагогическая диагностика умственного развития детей – М., 1995
4. Стребелева Е. Подходы к созданию единой системы раннего выявления и коррекции отклонений в развитии детей Электронный ресурс.- [Режим доступа] http://pedlib.ru/Books/4/0004/4__0004-1.Shtml
5. Психолого-педагогическое консультирование и сопровождение ребенка / под ред.. Л. М. Шипицыной. – М., 2006.
6. Психолого-педагогическая диагностика развития детей раннего и дошкольного возраста: метод. Пособие: с прил.альбома «Нагляд.материал для обследования детей»/ [Е. А. стрелева, Г. А. Мишина, Ю. А. Разенкова и др.].; под. ред.. Е. А. стрелевой, - 3-е изд. – М. : Просвещение, 2007 – 164 с.

Допоміжна

1. Грибанова Г. Психолого-медико – педагогическая комиссия. // Школьный психолог.- 2002.-25-26.
2. Дети-сироты. Консультирование и диагностика развития/ Под ред. Т. А. власовой, В. И. Лубовского, Н. А. Ципиной. М., 1984
3. Забрамная С. Д. Наглядный материал для психолого-педагогического обследования в медико-педагогических комиссиях. М., 1981.
- 4.Крыжановская Л. М. Психолого-педагогическая диагностика и консультирование: Учебное пособие. – М.: Московский психолого-педагогический институт, 2008. – 584
5. Лалаева Р. И. Логопедическая работа в коррекционных классах: Кн. для логопеда. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. 1999. – 224 с.
6. Липа В. А. Психологические основы педагогической коррекции. Учебное пособие. Славянск. 2000. -3 19 с.
7. Логопедическая диагностика и коррекция нарушений речи у детей: Сб. методических рекомендаций. – СПб. Москва. САГА: ФОРУМ. 2006. – 272 с.
8. Логопедия: Учеб.пособие для студентов пед. Ин-тов по спец. «Дефектология»/ Л.С. Волкова, Р. И. ЛаЛаева, Е. М. Мастюкова и др.; Под ред. Л. С. Волковой. – М.: Просвещение, 1989. – 528 с.
9. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. – К.: Видавничий Дім «Слово» , 2010. – 376 с.: іл..
10. Психолого-педагогическое обследование ребёнка. Комплект рабочих материалов /Под общей ред. М. М. Семаго. – М.: АРКТИ, 2001. – 136 с. (Библиотека психолого-практика).

11. Родименко І. М. Обласний психолого-медико-педагогічний центр.- Київ, 2005
12. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника: Учеб. пособие для студентов пед. ин-ов по спец. №2111 «Дефектология». – 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Просвещение, 1986. – 192с.
13. Синьов В. М., Матвеева М. П., Хохліна О. П. Психологія розумово відсталої дитин: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
14. Специальная педагогика / под ред. Н. М. Назаровой. М. , 2000
Епифанцева Т. Б. Настольная книга педагога – дефектолога. Р –на -Д , 2006
15. Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Борщевська Л. В, Обухівська А. Г. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників. – К., 1998.
16. Атлас для исследования отклонений в психической деятельности человека/ Под ред.. И. А. Полищука, А. Е. Ведренко. 2-е изд., 1979

13. Інформаційні ресурси

Інформаційне забезпечення РП здійснюється бібліотечними фондами Електронної бібліотеки НАПН України: <https://lib.iitta.gov.ua>